

EVOLUTIVNI RAZVOJ WEB-a

Jelena Jovanović

Email: jeljov@gmail.com

Web: <http://jelenajovanovic.net>

Prva generacija Web-a: Web 1.0

Web 1.0

- Inicijalno kreiranje Web-a (1991.)
- Primarno bazirano na online publikovanju sadržaja tradicionalnih štampanih medija
  - knjiga, novinskih članaka,...

Web 1.0

- Ključne oblasti interesovanja i delovanja:
  - Protokoli, poput HTTP-a;
  - Otvoreni, standardizovani jezici za označavanje sadržaja (*markup languages*), npr. HTML i XML;
  - prvi *Web browsers*;
  - softverske platforme i alati za razvoj Web aplikacija;
  - Web-centrični programski jezici, poput Java-e i JavaScript-a;
  - kreiranje Web sajtova;
  - komercijalizacija Web-a i razvoj Web biznis modela ...

Web 1.0

- 1999-2001. tzv. *dotcom boom*
  - Velika ulaganja u *dot-com startups*
  - Mnogi, bez stvarno dobrih ideja, koriste popularnost *dot-com* koncepta kako bi dobili novac od investitora
- 2001. “balon puca” i nastaje period opšteg razočarenja u mogućnosti Web-a

Web 2.0

- Termin postaje popularan nakon O'Reilly Media Web 2.0 konferencije održane 2004
- Web 2.0 se odnosi na:
  - Promene u načinu na koji ljudi koriste Web, NE na novi tehnološki talas
  - Drugu generaciju Internet servisa fokusiranih primarno na online **kolaboraciju** i **deljenje sadržaja** među korisnicima

Dvosmerna komunikacija i interakcija;
kolaborativno kreiranje/editovanje sadržaja

Web 2.0

Read/Write Web

“I designed [Web] for a social effect – to help people work together – and not as a technical toy. The ultimate goal of the Web is to support and improve our web-like existence in the world.”

Sir Tim Berners-Lee, Weaving The Web

*“The real world is about distances
keeping people apart.*

*The Web is about shared interests
bringing people together.”*

David Weinberger

Web 2.0

- Web 2.0 buzzwords*:

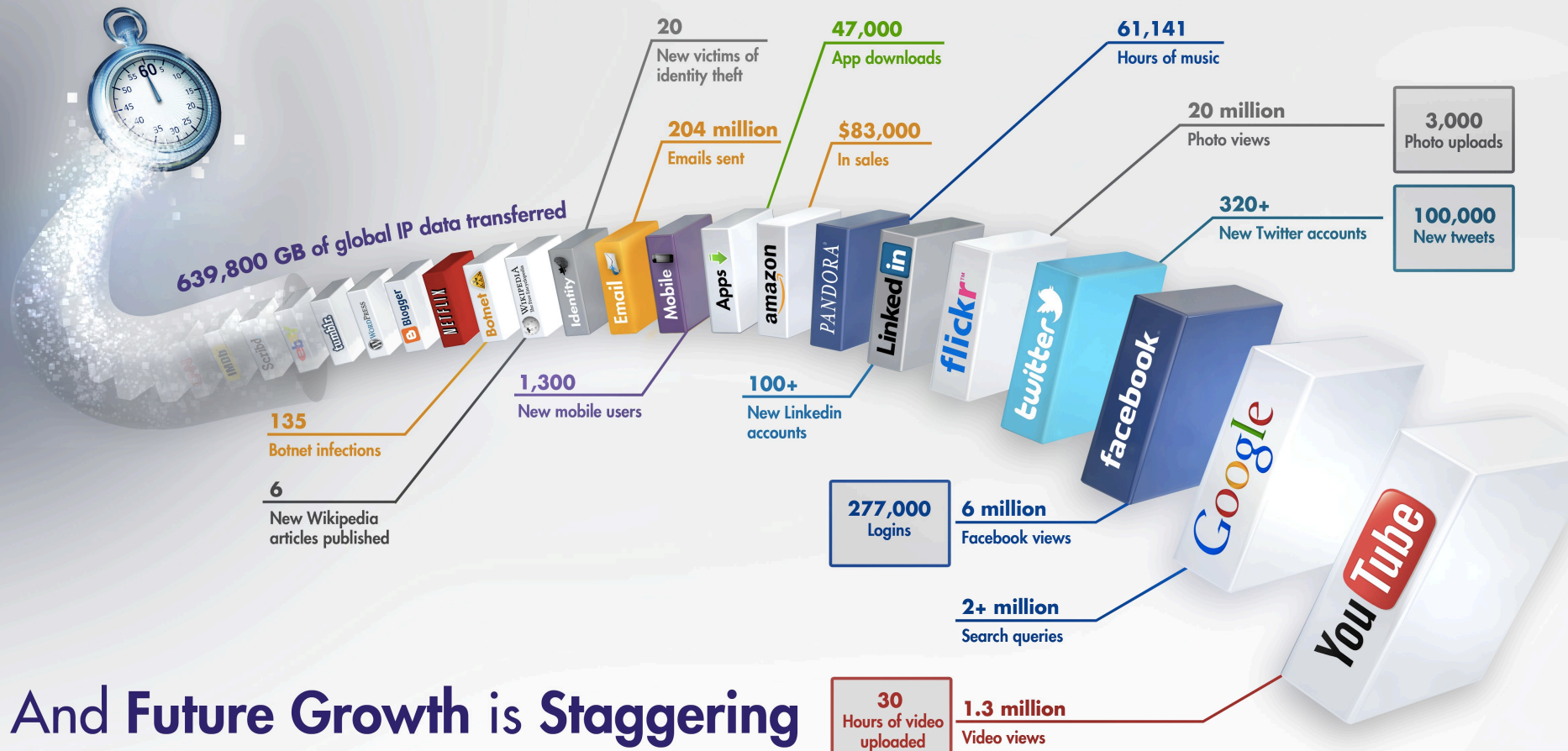
- *social networking*,
- *social media*,
- *wikis*,
- *social bookmarking*,
- *folksonomies*,
- *mash-ups*, ...

*U našem jeziku i dalje nedostaje adekvatna terminologija kojom bi se opisali ovi koncepti

Web 1.0 vs. Web 2.0

Web 1.0	Web 2.0
Primarno <i>read only</i> Web	Široko dostupan <i>read-write</i> Web
Fokusiran na kompanije	Fokusiran na društvene grupe
Homepages	Blogovi
CMS	Wiki
Posedovanje sadržaja	Deljenje sadržaja
Portali	RSS feeds
Direktorijumi (taksonomije)	Tagovanje (folksonomije)
Britannica Online	Wikipedia
Oglasi/reklame	Preporuke prijatelja (word of mouth)

What Happens in an Internet Minute?

And Future Growth is Staggering

Web 3.0

- Termin koji je uveo izvesni John Markoff u jednom novinskom članku New York Times-a iz 2006. god.
- Odnosi se na treću generaciju Internet servisa koji, kolektivno posmatrani, čine nešto što bi se moglo nazvati **Intelligentnim Web-om**
- Adresira problem **obilja podataka i nedostatka značenja**

Web 3.0

■ Osnovne determinante:

- Primena tehnologija baziranih na Veštačkoj inteligenciji
  - Mašinsko učenje,
  - Zaključivanje zasnovano na pravilima,
  - Modelovanje korisnika i personalizacija,
  - Razumevanje prirodnog jezika,
  - Personalni agenti, ...
- Web podatka (*Web of Data*)
  - usmeren na što bolje korišćenje podataka raspoloživih na Web-u
- Personalizovan Web
  - prilagođavanje sadržaja i oblika interakcije individualnim potrebama/preferencama

Web 3.0

WWW

=

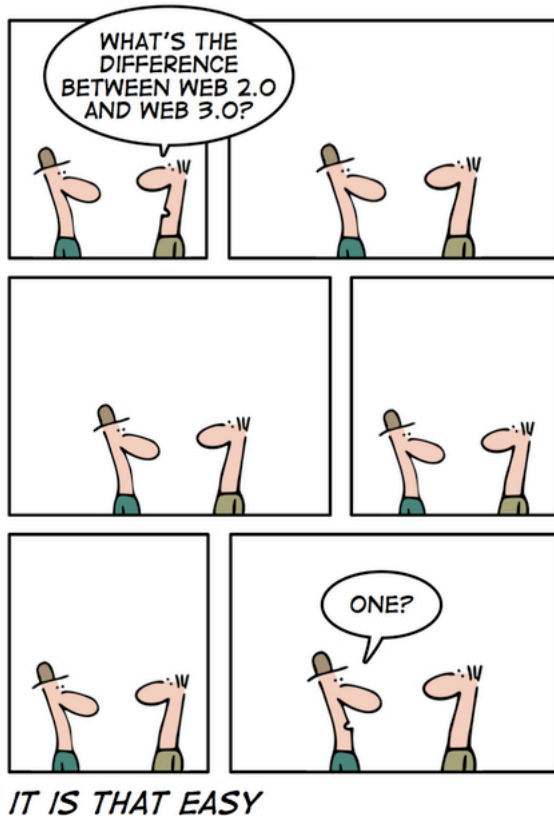
World Wide Web

ili

Web Wide World

Nova Spivack

Web 2.0 vs. Web 3.0

- Web 2.0 je bio primarno fokusiran na unapređenje tzv. *front-end*-a Web-a i iskustva korisnika
- Web 3.0 je primarno fokusiran na unapređenje *backend*-a Web-a

Preporuka: [YouTube video](#) u kome Eric Schmidt govori o odnosu Web 2.0 i Web 3.0

Web 2.0 vs. Web 3.0

Web 2.0

Široko dostupan read-write Web

Fokus na društvene grupe

Blogovi

Deljenje sadržaja

XML

(monolitne) Web aplikacije

Relacione baze podataka

Tagovanje (folksonomije)

Web 3.0

Portabilni personalni Web

Fokus na pojedinca (u kontekstu)

Tokovi aktivnosti (Activity Streams)

Dinamičko integrisanje sadržaja

JSON, RDF

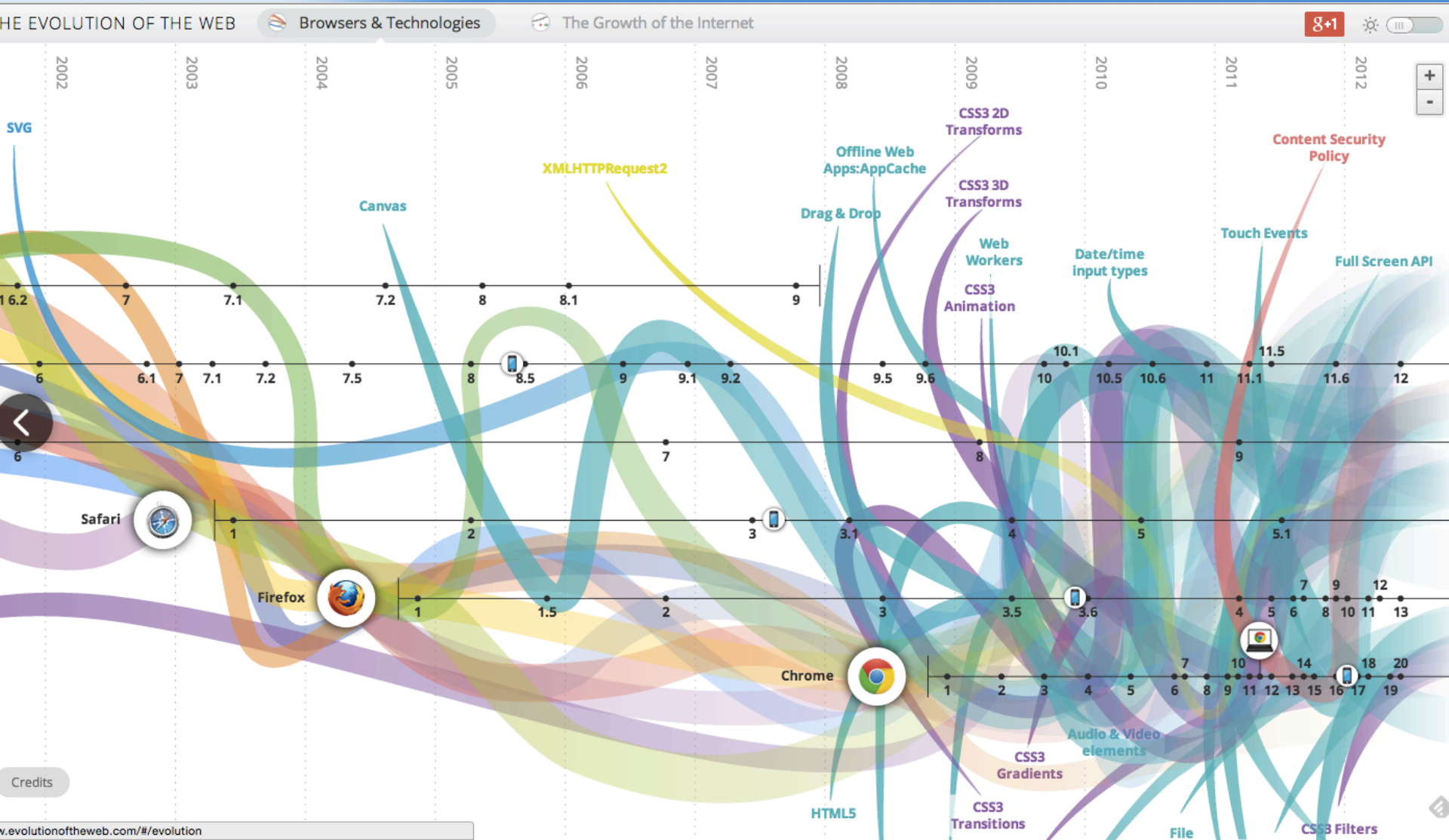
Widgets, Web Components,
mash-ups

NoSQL baze podataka

Ponašanje korisnika
('me-onomy')

Vizuelizacija razvoja Web tehnologija

<http://www.evolutionoftheweb.com/>